

**KOMISSION SUOSITUS,
annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003,**

**väestön suojelemisesta ja sille suunnattavasta tiedotuksesta, kun on kyse tiettyjen luonnosta
peräisin olevien elintarvikkeiden Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden seurauksena edelleen
sisältämän radioaktiivisen cesiumin aiheuttamasta altistuksesta**

(tiedoksiannettu numerolla K(2003) 510)

(2003/274/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 38 artiklan 1 kohdan ja 124 artiklan toisen luetelmakohdan,

ottaa huomioon tieteellis-teknisen komitean perustamissopimuksen 31 artiklan mukaisesti nimeämän asiantuntijaryhmän lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Tšernobylin ydinvoimalassa 26 päivänä huhtikuuta 1986 tapahtuneen onnettomuuden seurauksena ilmakehään pääsi huomattavia määriä radioaktiivisia aineita.
- (2) Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuudesta peräisin olevan radioaktiivisen cesiumin laskeumat ovat vaikuttaneet lukuisiin kolmansiin maihin.
- (3) Laskeumat ovat huomattavassa määrin vaikuttaneet tiettyihin useiden jäsenvaltioiden ja Euroopan unioniin pyrkivien ehdokasmaiden alueisiin.
- (4) Kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen 22 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 737/90 ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 616/2000 ⁽²⁾, vahvistetaan kolmansista maista peräisin olevien ja ihmisravinnoksi tarkoitettujen maataloustuotteiden tuontia varten radioaktiivisen cesiumin enimmäistasot, joiden noudattamista jäsenvaltioiden on valvottava.
- (5) Kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen 12 päivänä toukokuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1707/86 ⁽³⁾ hyväksymisen yhteydessä jäsenvaltiot sitoutuivat 12 päivänä toukokuuta 1986 antamassaan lausumassa soveltamaan samoja enimmäistasoja yhteisön sisäiseen kauppaan.

- (6) Yksityiskohtaisista säännöistä kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 737/90 soveltamiseksi 27 päivänä heinäkuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1661/1999 ⁽⁴⁾, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1608/2000 ⁽⁵⁾, otetaan muun muassa käyttöön erityisedellytykset, joilla tiukennetaan joistakin kolmansista maista tuotavien viljelmättömien sienien valvontaa.
- (7) Jäsenvaltiot ovat soveltaneet ja soveltavat yhä edelleen tarvittaessa samantyyppisiä tarkastuksia ja edellytyksiä oman maatalousteollisuutensa elintarviketoimitusketjuja pitkin saatavien elintarvikkeiden saattamiseen markkinoille; tämä koskee erityisesti lampaiden ja porojen lihaa.
- (8) Jäsenvaltioiden alueilla paikan päällä toteutettavat toimenpiteet ovat peräisin perusnormien vahvistamisesta työntekijöiden ja väestön terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta 13 päivänä toukokuuta 1996 annetussa neuvoston direktiivissä 96/29/Euratom ⁽⁶⁾ ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 35 ja 36 artiklassa esitettyistä voimassa olevista oikeudellisista velvoitteista.
- (9) Täysin ja osittain luonnontilaiset ekosysteemit, kuten metsät ja metsäalueet, ovat yleensä luonnonvaraisen riistan, marjojen ja sienien luonnollista elinympäristöä, ja radioaktiivinen cesium säilyy yleensä tällaisessa ekosysteemissä siirtyen maaperän päälimmäisistä kerroksista (karike), bakteereihin, mikrofaunaan, mikroflooraan ja kasvillisuuteen ja takaisin. Lisäksi tällaisten ekosysteemien maaperä, joka koostuu enimmäkseen orgaanisesta aineesta, lisää tavallisesti radioaktiivisen cesiumin biologista saatavuutta.
- (10) Metsämarjoissa, kuten mustikoissa, suomuuraimissa, karpaloissa, vadelmissa, karhunvatukoissa ja metsämansikoissa, syötävissä metsäsienilajeissa (kuten kantarelleissa, herkkutaeissa ja orakkaissa), luonnonvaraisen metsäkauriin ja saksanhirven lihassa sekä lihaa syövässä järvikaloissa (kuten hauessa ja ahvenessa) tavataan eräillä Euroopan unionin alueilla edelleen yli 600 Bq/kg ylittäviä radioaktiivisen cesiumin pitoisuuksia.

⁽¹⁾ EYVL L 82, 29.3.1990, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 75, 24.3.2000, s. 1.

⁽³⁾ EYVL L 146, 31.5.1986, s. 88.

⁽⁴⁾ EYVL L 197, 29.7.1999, s. 17.

⁽⁵⁾ EYVL L 243, 11.9.2002, s. 7.

⁽⁶⁾ EYVL L 159, 29.6.1996, s. 1.

- (11) Mykorisiasieniin (esimerkiksi *Boletus edulis*) ja villisianlihaan laskeumat vaikuttivat paljon myöhemmin, ja niiden radioaktiivisen cesiumin pitoisuudet ovat nykyään hyvin suuret alueilla, joissa laskeumat ovat suurimmat.
- (12) Oletuksena on, että useat metsissä ja muissa täysin tai osittain luonnontilaisissa ekosysteemeissä elävistä ja kasvavista lajeista peräisin olevat tuotteet sisältävät edelleen radioaktiivista cesiumia Tšernobylin onnettomuuden jäljiltä, koska kyseisen radionuklidin fysikaalinen puoliintumisaika on noin 30 vuotta, eikä näiden tuotteiden sisältämän radioaktiivisen cesiumin pitoisuuksissa tule näin ollen lähivuosisikymmeninä olemaan huomattavia muutoksia.
- (13) Joidenkin jäsenvaltioiden komissiolle viime vuosina toimittamista tiedoista on käynyt ilmi, että radioaktiivista cesiumia tavataan edelleen suurina pitoisuuksina luonnonvaraisesta riistasta, metsämarjoista ja -sienistä sekä lihaa syövästä järvikalosta.
- (14) Syötävät luonnonvaraiset tuotteet voidaan saattaa markkinoille muitakin kanavia kuin maatalousteollisuuden toimitusketjuja pitkin, jolloin kansalliset lakisääteiset valvonta- ja tarkastustoimet saatetaan kiertää.
- (15) Yleinen tietoisuus siitä, että luonnosta kerätyt ja saadut elintarvikkeet sisältävät edelleen cesiumia, pyrkii vähentämään heikkenemään. Ei kuitenkaan voida väheksyä näiden tuotteiden saastumisen aiheuttamaa terveysriskiä niille, jotka nauttivat suuria määriä tällaisia tuotteita saastuneilta alueilta.
- (16) Luonnonvaraisten tuotteiden radioaktiivisen saastumisen vaikutukset väestön yleiseen terveydentilaan ovat hyvin vähäiset, minkä vuoksi ei ole tarpeen antaa lisää sitovia vaatimuksia.
- (17) Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuden liittyvistä menettelyistä 28 päivänä tammikuuta 2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 178/2002 ⁽¹⁾ on perustettu nopea tiedonvaihtojärjestelmä. On välttämätöntä käyttää tätä järjestelmää jäsenvaltioiden väliseen tietojen vaihtoon todetuista sallitun enimmäistasot ylittävistä tapauksista,

SUOSITTELEE SEURAAVAA:

1. Jäsenvaltioiden olisi kuluttajien terveyden suojelemiseksi toteutettava asianmukaisia toimia varmistaakseen, että asetuksen (ETY) N:o 737/90 3 artiklassa annettuja cesium-134:n ja cesium-137:n enimmäistasoja noudatetaan yhteisössä, kun saatetaan markkinoille luonnonvaraista riistaa, metsämarjoja ja -sieniä sekä järvissä eläviä lihansyöjäkaloja.
2. Jäsenvaltioiden olisi tiedotettava terveysriskeistä väestölleen alueilla, joilla tällaiset tuotteet saattavat ylittää sallitut enimmäistasot.
3. Jäsenvaltioiden olisi asetuksessa (EY) N:o 178/2002 säädetyn nopean hälytysjärjestelmän avulla ilmoitettava komissiolle ja toisilleen todetuista tapauksista, joissa yhteisön markkinoille on saatettu enimmäistason ylittäviä tuotteita.
4. Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille tämän suosituksen johdosta toteuttamistaan toimista.

Tehty Brysselissä 14 päivänä huhtikuuta 2003.

Komission puolesta
Margot WALLSTRÖM
Komission jäsen

⁽¹⁾ EYVL L 31, 1.2.2002, s. 1.